

Právo a právní stát

VY_32_INOVACE_06_106

Projekt MŠMT	EU peníze středním školám
Název projektu školy	ICT do života školy
Registrační číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0771
Šablona	III/2
Sada	06
Anotace	Právo, právní vztahy
Klíčová slova	Právní stát, hlediska spravedlnosti, zákon, právní stát, soud
Předmět	Občanská nauka
Autor, spoluautor	Jiří Černý
Jazyk	Čeština
Druh učebního materiálu	Výklad
Potřebné pomůcky	PC, dataprojektor
Druh interaktivity	Výklad pomocí prezentace
Stupeň a typ vzdělávání	Střední škola
Cílová skupina	2. ročník, žáci 16 – 17 let, Mechanik opravář (obory H)
Speciální vzdělávací potřeby	ne
Zdroje	viz poslední strana nebo SŠST Ústí nad Labem, Čelakovského 5

PRÁVO A PRÁVNÍ VZTAHY

PRÁVNÍ STÁT

Vůbec bychom se nedivili, kdyby vás udivilo, že i **spravedlnost** se dělí. Opravdu je to tak. Podívejme se tedy z jakých hledisek a hlavně proč.

HLEDISKO
RETRIBUTIVNÍ

Obě strany musí být za stejný prohřešek trestány stejným způsobem. Stejně tak musí být obě strany za vykonané dobro stejnou měrou odměněny.

Případy obou stran musí být poměřovány stejným měřítkem. Stejně případy stejně a nestejně odlišně.

HLEDISKO
PROCESNÍ

HLEDISKO
ZÁKONA

Spravedlnost znamená rovné zacházení se všemi. Žádná ze stran nesmí mít zjevnou výhodu nebo naopak nevýhodu.

HLEDISKO
DISTRIBUTIVNÍ

Obě strany musí mít stejným způsobem rozděleny shodné požitky a obě strany musí mít stejně tak rozdělena břemena.

Řekněme si ještě jednu zajímavost, a to sice připomínku ke spravedlnosti při souzení, kterou kdysi dávno vyslovil již zmiňovaný Aristoteles.

ZÁKONY SE MUSÍ TÝKAT JEN TĚCH NEJČASTĚJŠÍCH PŘÍPADŮ, PROTO NĚKDY VEDOU K NESPRAVEDLNOSTEM.

DOPORUČUJE SE PROTO SOUDCŮM JISTÉ SLUŠNOSTI ČI FÉROVOSTI JAKO „OPRAVY ZÁKONNÉ SPRAVEDLNOSTI“.

“Spravedlnost je normou jednání ve velké společnosti, kdežto mezi přáteli není spravedlnosti třeba.”

Aristoteles

„Základem spravedlnosti je důvěra, tj. stálost a pravdivost řečeného a dohodnutého: ... co se řekne, má se také stát.“

Cicero

PRÁVNÍ STÁT A JEHO PRINCIPY

Samozřejmě, že jsme si všichni vědomi toho, že žijeme v nějakém státě. Přesněji řečeno v právním státě. Víme ale co to je ?

Významným impulzem pro změnu pojetí právního státu v Evropě byl Norimberský proces, který se vypořádával s nacistickým zneužitím práva. Nové pojetí, zakotvené po druhé světové válce v mezi-národních smlouvách, proto podřizuje stát a jeho právní systém obecným hodnotám, zejména spravedlnosti, nadřazuje právnímu systému státu lidská práva a omezuje roli státu na míru nezbytnou k jejich ochraně a rozvoji.

Právní stát je zřízení založené na politickém systému, který je právně podložen. Znamená to, že stát jedná v souladu se schváleným právem.

Tyto skutečnosti musí být samozřejmě právní jistotou, čímž se rozumí to, že práva jsou jednoznačná, vymahatelná a nezaměnitelná. Občan proto může očekávat od vlády některé stálé hodnoty.

Proč jen některé? V rámci různých podmínek může totiž docházet k dílčím úpravám právního řádu.

PRÁVNÍ STÁT JE FORMULOVÁN TŘEMI ZÁKLADNÍMI PRINCIPY :

Nikdo nesmí být trestán ani omezován, pokud neporušil zákon. Důraz byl kladen i na poznatek, že ani majetková práva jednotlivce nesmí být bez porušení zákona narušena.

Každý je subjektem práva.

Vláda lidu (demokracie) musí být založena na vládě zákona. Z tohoto principu vychází myšlenka, že stát je garantem rovnosti před zákonem a sám je právu podřízen.

"PRÁVNÍ STÁT JE NUTNO CHÁPAT JEN JAKO NEDOSAŽITELNÝ TEORETICKÝ IDEÁL, JEMUŽ SE KONKRÉTNÍ SPOLEČENSKÁ REALITA VÍCE NEBO MÉNĚ PŘIBLIŽUJE."

OBČAN V PRÁVNÍM STÁTĚ SMÍ ČINIT VŠE, CO ZÁKON VÝSLOVNĚ NEZAKAZUJE (NIKDO NESMÍ BÝT TRESTÁN A OMEZOVÁN, POKUD NEPORUŠIL ZÁKON).

PRÁVNÍ STÁT JE PROTIKLADEM ABSOLUTISMU, DIKTATURY A TOTALITY, PROTOŽE ZAMEZUJE ZVŮLI VLÁDNOUCÍCH, ZNEUŽITÍ JEJICH MOCI PROTI OBČANŮM A JEJICH SVOBODĚ.

Říkali jsme si, že i spravedlnost se dá rozdělit podle určitých hledisek? Podle kterých a jak?

Co je to právní stát? Jakými principy se řídí?

Říkali jsme si, že i spravedlnost se dá rozdělit podle určitých hledisek? Podle kterých a jak?

Obrazový materiál je majetkem autora a pochází z jeho vlastního archivu.